

Fakta om Stenåldern

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

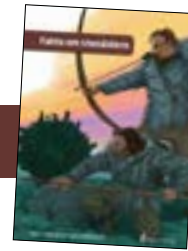
Boken presenterar stenåldern, från dess start när människorna vandrade in i Norden tills att de var bofasta bönder under bondestenåldern. Läsaren får lära sig om hur människor levde, vad de levde av och hur detta utvecklades över tid.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter samt för att anpassa läsningen efter textens form och innehåll. (SV åk 1–3)
- Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer. (SV åk 1–3)
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel faktatexter för barn, och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 1–3)
- Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt via sökmotorer på internet. (SV åk 1–3)
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt införandet av jordbruk. (SH åk 1–3)
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion. (BL åk 1–3)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Söka information från olika källor och värdera dessa.
- Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar.
- Skapa bilder med digitala och hantverksmässiga tekniker och verktyg samt med olika material.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor. (SV åk 1–3)
- Lässtrategier för att avkoda och förstå ord och elevnära texter. (SV åk 1–3)
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter. (SV åk 1–3)
- Informationssökning i elevnära källor. (SV åk 1–3)
- Teckning, måleri och modellering. (BL åk 1–3)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.
- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Söka och värdera information från olika källor.
- Skapa bilder med olika verktyg, tekniker och material.

ORD ATT FÖRKLARA

flock

bofast

bergarter

kärl

myskoxe

fnöske

urholkade

ljuster

mjärde

vass

dösar

bärnsten

BEGREPP

Skriv ut begreppen på nästa sida och klipp ut lapparna. Arbeta med de viktiga begreppen från boken på ett varierat sätt.

- **Fråga, fråga, byt** – dela ut var sin lapp till eleverna. Låt dem mingla runt i klassrummet. När de träffar en kompis visar de sitt begrepp och låter kompiserna förklara det. Båda gör detta med sina begrepp innan de byter lapp med varandra och minglar vidare.
- **Med andra ord** – lägg lapparna upp och ner i en hög på bordet. En elev plockar upp en lapp och håller upp den i pannan. De andra eleverna ska sedan ge ledtrådar så att eleven som har lappen i pannan ska kunna lista ut begreppet.
- **Sortera/gruppera begreppen** – eleverna ska kunna motivera hur de har tänkt.
- **Förklara** begreppet med en mening. / **Skriv** en faktamening med begreppet.
- **Skriv en faktatext** med begreppen som stödord.

jägare	bonde	ren	mammut
bofast	tält	flinta	eld
fiske	skinn	båtar	krukor
odla	byar	plog	gånggrift

ELEFANT VS. MAMMUT

Presentera fakta om elefanten. Låt sedan eleverna ta fram motsvarande fakta om mammuten.
Förslag på faktauppgifter:

utseende

föda

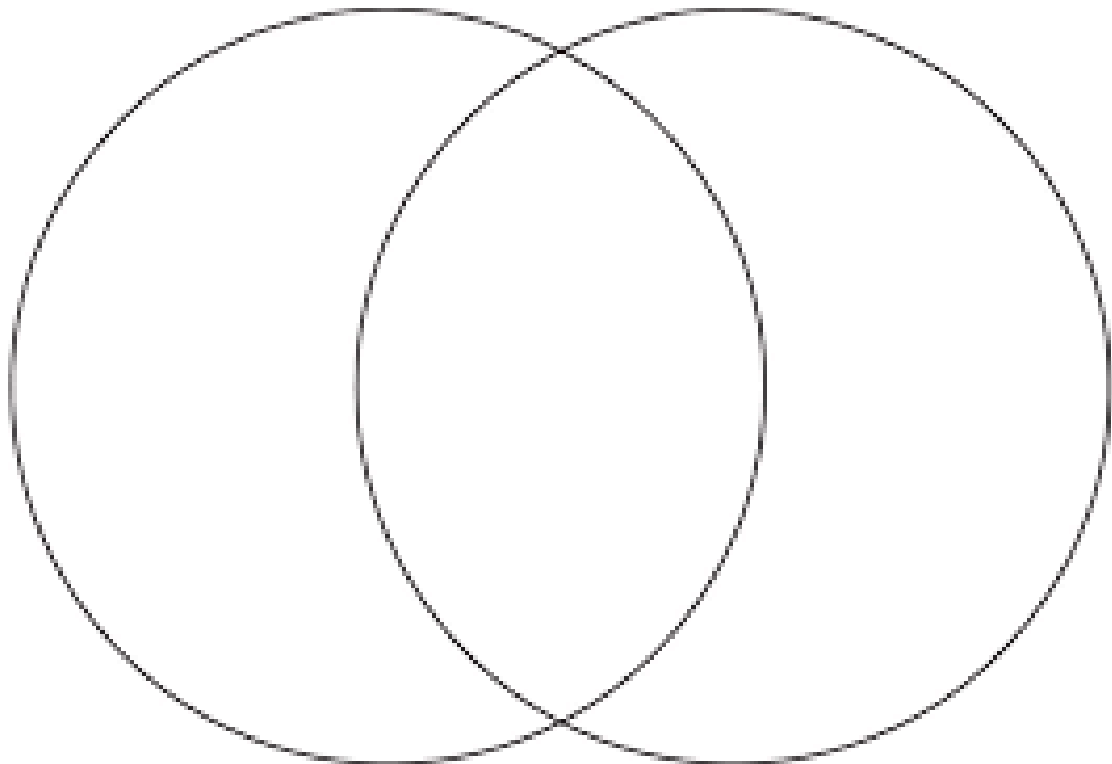
boplats

ungar

När eleverna har lärt sig fakta om elefanten och mammuten kan de testa sina kunskaper i ett Venn-diagram. I den ena cirkeln skriver de saker som stämmer på elefanten. I den andra cirkeln skriver de saker som stämmer på mammuten. De saker som stämmer på båda djuren skriver de där de två cirklarna möts i mitten.

Elefant

Mammut

BILDUPPGIFT OCH KONSTRUKTION

Dela upp eleverna i smågrupper och ge dem var sitt tema. Deras uppgift blir sedan att tolka temat kopplat till stenåldern. Varje grupp får en tom pizzakartong som de ska måla och bygga i.

Förslag på teman:

- Jakt
- Jordbruk
- Skog
- Fiske
- Byar
- Djur

När alla är klara med sin uppgift är det dags för utställning. Varje elev (eller smågrupperna) får mingla runt och titta på de andras verk. Vid varje verk får man lägga en liten lapp i en burk och gissa vad gruppens tema har varit. Redovisa sedan gissningarna och se om tolkningarna har varit tydliga i de olika grupperna.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Hur såg det ut i Sverige för 15 000 år sedan?
Då var hela Sverige täckt av is.
2. När började stenåldern i Norden?
Den började cirka år 13 000 f.Kr.
3. Vilket djur jagades mycket i början av stenåldern?
Renen jagades mycket i början av stenåldern.
4. När det blev varmare och det bildades skogar dök det upp andra djur. Vilka?
Då kom det älgar, harar, vargar, vildsvin, rävar och lodjur.
5. Hur bodde människor under jägarstenåldern?
De bodde i tält eller hyddor.
6. Vad är en stockbåt?
En stockbåt är en båt gjord av en urholkad trädstam.
7. Vad är en mjärde?
En mjärde är en flätad bur som användes för att fånga fisk.
8. Under en period av stenåldern byggde man stora gravar av stenblock. Vad kallas dessa gravar?
De kallas för gånggrifter.
9. Brons är en blandning av två metaller. Vilka?
Det är en blandning av koppar och tenn.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

10. Varför var flintan viktig?
Flintan användes till att göra knivar, yxor och pilspetsar.
11. Hur har vi kunnat lära oss om stenåldern?
Man har hittat verktyg och andra spår i jorden som visar hur livet var på stenåldern.
12. Hur tog människorna till vara på renen efter att de hade skjutit den?
De åt köttet och gjorde redskap av benen. Av skinnet gjorde de tält, kläder, skålar och kärl. De använde även senorna som tråd när de skulle sy.
13. Vad kom människorna på för "uppfinring" för cirka 7 000 år sedan och varför var den bra?
De kom på att man kunde göra krukor genom att bränna lera. Krukorna använde de sedan för att laga mat.
14. Livet förändrades en del för människorna när de blev bofasta. På vilket sätt?
När människorna stannade på ett ställe blev många bönder. De odlade vete och korn i jorden, de började ha tama djur och de började bo ihop i byar.
15. Vilka material använde man för att bygga hus?
Man använde trästolpar, vass, grenar och lera.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

16. Skulle du helst vilja ha levt på jägarstenåldern eller bondestenåldern? Motivera.
Eget svar.
17. Vilka tre saker skulle du ta med dig om du hade varit tvungen att resa tillbaka till stenåldern nu?
Motivera dina val.
Eget svar.

Analys

18. Under stenåldern uppfanns bland annat kärl och hjul. På vilka sätt har du nytta av dessa uppfinningar idag? Berätta.
Eget svar.